

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Калініна А.С.

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ ЛОБІЗМУ В УКРАЇНІ

Тема лобізму лише нещодавно привернула до себе увагу науковців та політиків. Почали з'являтися праці, які стосуються шляхів формування лобізму, форми і методи лобістської діяльності, її конституційні основи, можливості законодавчого регулювання.

У зарубіжній літературі найчастіше використовують два визначення лобізму. По-перше, лобізм – це реалізація права кожного громадянина звертатися до уряду, а по-друге, це професійна діяльність службовців, або спеціальних консультантів, найнятих компаніями, діловими і професійними асоціаціями для представлення інтересів цих суб'єктів у процесі формування державної політики [6, ст. 6].

Лобізм неоднаково сприймається у світі, тому він може вживатися як в позитивному, так і в негативному значеннях. Якщо розглядати лобізм з негативної точки зору, то найчастіше в такому світлі він виражається у побутовому використанні, означаючи фактично купівлю голосів або вигідних політичних рішень. В цьому разі його фактично ототожнюють з протекціонізмом – підкупом державних службовців і депутатів. Але ж лобізм, як система представництва групових інтересів, має і позитивне значення.

Проблема лобізму є однією з найскладніших і найважливіших в українському суспільстві. Сьогодні можемо говорити про те, що лобізм фактично існує на всіх рівнях державної влади, але він є не врегульованим законодавчо.

Українські депутати декілька разів намагалися вирішити це питання. Першою була спроба на початку 1990-х років, коли під головуванням Ради промисловців та підприємців України при Кабінеті Міністрів В. Суміна розпочалася розробка законопроекту. Але ця спроба обвінчалася невдачею, адже законопроект так і не був переданий до парламенту. Багато вчених називають цей період

олігархічним, адже в цей час найбільшого розвитку набуло нецивілізоване лобіювання.

Першою практичною спробою можна назвати два законопроекти: «Про лобіювання в Україні» та «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України».

Законопроект «Про лобіювання в Україні» був підготовлений в квітні 1999 року народним депутатом І. Шаровим. В ньому було досить широке трактування лобіювання, зазначено об'єктів даної діяльності, до яких було віднесено майже всі органи державної влади та місцевого самоврядування, а також Президента України, посадових осіб Адміністрації Президента, Національного банку тощо (ст. 6). Засновниками лобістських організацій могли бути українські, іноземні фізичні та юридичні особи (ст. 18) [1].

Законопроект «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України» вніс на розгляд парламенту в листопаді 1999 року Ю. Сахно. На відміну від попереднього він мав вузьку сферу застосування – лобіювання лише законодавчих актів Верховної Ради України (ст. 2). Лобістськими групами визнавалися громадські організації, професійні союзи, підприємницькі об'єднання та організації, групи народних депутатів, в тому числі і міжпарламентські [2].

Проаналізувавши дані законопроекти можна відзначити, що вони мали декларативний характер, а також не були узгоджені з іншими нормативно-правовими актами. Саме тому, як зазначають вчені, дані законопроекти не були розглянуті в сесійній залі парламенту.

У 2003 році робиться ще одна спроба зробити законною лобістську діяльність. Цього разу було створено законопроект «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України», який був підготовлений народним депутатом І. Гривіним та експертами громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». Аналогічно законопроекту Ю. Сахна, автори обмежили сферу застосування лобізму лише Верховною Радою. Народним депутатам заборонялось бути лобістами. Проект містив низку проблем, зокрема йому не вистачало практичної спрямованості, не було узгоджено законопроект з іншими нормативно-правовими актами. Але законопроект було відхилено після першого читання в 2005 році.

На початку 2009 року на базі Міністерства юстиції було створено робочу групу для розроблення законопроекту «Про лобіювання». Концепція була ухвалена, але змінили її назву – «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів». У червні 2010 року було проведено засідання Секретаріату Кабміну, на якому вирішили подати документ на доопрацювання. Результатом цього став законопроект «Про регулювання лобістської діяльності в Україні», який в жовтні 2010 року був поданий до Верховної Ради народним депутатом В. Коновалюком. В ньому надавалося чітке визначення лобізму, зазначалося, що лише зареєстровані особи можуть займатися лобістською діяльністю, звужувалося коло об'єктів лобіювання. Але цей документ не отримав схвальних відгуків від Головного науково-експертного управління. Зокрема, у Висновку було зазначено: «Враховуючи те, що «тіньове» лобіювання в умовах вітчизняних реалій де-факто є значно ефективнішим за передбачене у проекті легальне, а його здійснення не пов'язане із необхідністю дотримання вимог законності, відкритості, підзвітності та виконанням численних процедурних формальностей, прийняття проекту навряд чи сприятиме виведенню вітчизняних лобістів із тіні» [5]. Отже, законопроект В. Коновалюка так і не був прийнятим.

У червні 2015 року відбувся Круглий стіл на тему: «Визначення оптимальної моделі регулювання лобіювання в Україні як наступного кроку до відкритості та прозорості у взаємодії з органами державної влади». Згідно з проектом Антикорупційної стратегії на 2014-2017 роки, Закон про лобіювання має з'явитися до 2017 року. Було створено Робочу групу при Комітеті ВРУ з питань запобігання і протидії корупції до якої ввійшло 17 народних депутатів. 1 жовтня 2015 року Експертна комісія погодила текст концепції проекту Закону України «Про лобіювання» і в кінці жовтня перша версія законопроекту була оприлюднена громадськості.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що лобізм в Україні залишається неурегульованим, саме тому його часто асоціюють з корупцією. Для того щоб вивести лобізм з тіні варто ухвали закон про лобіювання. Саме законодавче регулювання лобізму в Україні забезпечить над ним державний та громадський контроль.

Список використаних джерел:

1. Законопроект «Про лобіювання в Україні» № 3188 від 13.04.1999 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?skl=4&pf3516=3188.
2. Законопроект «Про правовий статус груп об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України» від 03.11.1999 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – lobbying.com.ua/zakonoproekty/sahno.rtf.
3. Законопроект «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України» № 8429 від 09.11.2005 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – lobbying.com.ua/zakonoproekty/gryniv.rtf.
4. Законопроект «Про регулювання лобістської діяльності в Україні» № 7269 від 20.10.2010 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBsQFjAAahUKEwjQ6qvp9-rIAhUG1XIKHXY4Bu8&url=http%3A%2F%2Fw1.c1.rada.gov.ua%2Fpls%2Fzweb2%2Fwebproc34%3Fid%3D%26pf3511%3D38796%26pf35401%3D175169&usg=AFQjCNEWZXcn6jyJBiG5kyJORfhLUodjTg>.
5. Висновок на проект Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в Україні» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lobbying.in.ua/VRU_law_committee_resolution.
6. Манжул К. В. Лобізм у законотворчій діяльності України / К. В. Манжул // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 11.

Клим Т.А.

студентка,

Науковий керівник: Юринець Ю.Л.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний авіаційний університет

АСПЕКТИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Судова система України висвітлює особливості організації судової влади у нашій державі, відповідає рівню соціально – економічного розвитку, пануючим у суспільстві поглядам на місце суду в системі механізмів державної влади, накопиченому досвіду і певним традиціям.

Судова система України становить сукупність усіх судів держави, оснований на єдиних засадах організації і діяльності, що здійснюють судову владу.